

- **Apelul POSDRU/192/2.2 BANI DE LICEU** a fost lansat în 2015 urmărind depunerea de cereri de proiecte retrospective. A avut ca beneficiar unic MEN, adresându-se elevilor cu risc de părăsire timpurie a școlii, proveniți din medii defavorizate, înmatriculați în sistemul național de învățământ (nivelul de studii: liceal). Cele 3 proiecte depuse au corespuns anilor școlari 2012-2013, 2013-2014, respectiv 2014-2015.
- 153.** Din totalul de aproximativ 1.572.000.000 lei însemnând aproximativ 350 mil. euro, cea mai mare parte a sumelor solicitate au fost direcționate către proiecte care vizau acțiuni mixte, atât de tip „AdȘ” cât și activități preventive. Alocarea orientativă pentru DMI 2.2 a fost de 332 mil. euro, ulterior fiind realocate alte 40 mil. euro de la AP 4 către AP 2, în vederea susținerii proiectelor retrospective identificate pentru DMI 2.1 și DMI 2.2. Conform RFI supracontractarea la nivelul AP 2 a fost de 109%.
- 154.** În ceea ce privește tipul de beneficiari, analiza portofoliului de proiecte relevă următoarea distribuție:
- 44 dintre proiecte au avut ca solicitant O.N.G-uri
  - 29 dintre proiecte au fost contractate de unități subordonate ale APL
  - 20 dintre proiecte au avut ca solicitant unități subordonate APC
  - 10 proiecte au fost depuse de APC, în timp ce UAT-urile au fost beneficiare pentru același număr de 10 proiecte
  - Restul proiectelor au fost contractate de furnizori de formare, instituții de cult sau universități de stat.
- 155.** Majoritatea proiectelor au fost implementate în parteneriat, prin implicarea actorilor din mediul public dar și din mediul privat, pentru a asigura sinergii în îndeplinirea activităților propuse.
- 156.** Ca distribuție teritorială, proiectele acoperă fie o singură regiune, fie mai multe regiuni, în funcție de specificul apelului și de grupurile țintă selectate în cadrul proiectului. Cele mai multe proiecte sunt implementate de către beneficiari din regiunea București-Ilfov (50), urmată de regiunea Nord-Est (21) și Sud-Vest Oltenia (19), iar cele mai puține în regiunea Vest (8).

3.4. Metodologia de evaluare

- 157.** Pentru a răspunde întrebărilor de evaluare (ÎE) s-a elaborat o metodologie de evaluare bazată pe o combinație de metode și instrumente adaptate specificului DMI 2.2. Conform Raportul Inițial (RI), instrumentele de evaluare au fost proiectate astfel încât să sprijine formularea răspunsurilor la mai multe întrebări de evaluare, conform prezentării din tabelul următor:

Metoda de evaluare	Aplicare și contribuție la evaluare
Cercetare documentară	Analiza documentelor privind cadrul strategic, legislativ și instituțional privind evoluția învățământului preuniversitar respectiv terțiar; documente de programare (POSDRU Documentul Cadru de Implementare, Rapoartele Anuale de Implementare, Rapoartele de Evaluare Intermediară etc.); Date privind contextul intervențiilor, preluate din baze de date statistice și rapoarte de monitorizare și evaluare, planuri, strategii aferente domeniului; Analize și studii de specialitate. Date administrative privind proiectele finanțate în cadrul DMI 2.2 - Action Web (AW), fonduri-ue.ro etc; Documente ale proiectelor (cereri de finanțare, rapoarte tehnice finale, rapoarte de progres, rapoarte de sustenabilitate, newsletter-e, postări online).
Colectarea de date din baze de date publice, date de program, date administrative	Colectarea de date din AW, solicitarea de date de la MEN, SIIIR, colectarea de date de la beneficiarii finanțării, date contextuale și de impact de la INS și de pe Eurostat.
Interviuri	Acestea au avut ca scop triangularea și completarea informațiilor obținute din analiza documentelor și datelor administrative, pentru a oferi răspunsuri la întrebările de evaluare. Au fost împărțite în două categorii:

	<p>1. interviuri care au urmărit impactul la nivel de sistem, implicând reprezentanți ai celor mai importante instituții, precum AM POCU, OI POSDRU, MEN, ANR etc. și</p> <p>2. interviuri cu beneficiari de finanțare și beneficiari finali care se bucură de rezultatele proiectelor, cum ar fi profesori participanți în intervenții.</p>
Ateliere de lucru regionale	Au fost organizate 5 ateliere cu participanți din cele 8 regiuni, colectând informații cu privire la contextul de implementare și impactul intervențiilor prevăzute la nivelul DMI 2.2.
Sondaj	Sondaj aplicat în rândul școlilor beneficiare de sprijin prin DMI 2.2, la care au răspuns 116 școli din 415 câte au fost identificate în documentele disponibile și pentru care au putut fi găsite adrese de email.
Panelul de experți	A urmărit clarificarea și validarea aspectelor legate de intervenții cu o complexitate ridicată, implicând experți care cunosc foarte bine impactul POSDRU și evoluția domeniului incluziunii sociale în educație.
Studii de caz	8 studii de caz au fost realizate pentru analiza aprofundată a modului în care intervențiile au adresat problemele sistemului, acoperind grupuri țintă și acțiuni variate.
Procesarea și analiza statistică a datelor	<p>Trei categorii mari de analize au fost realizate:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A datelor privind contextul de implementare al DMI 2.2 și evoluția sectorului • A datelor privind progresul fizic la nivelul DMI 2.2 - urmărind aspecte privind numărul de proiecte aprobate / contractate / finalizate, gradul de utilizare a fondurilor la nivel de proiect / tipuri de intervenții etc. • A datelor privind indicatorii proiectelor din bazele de date ale MFE / MIPE
ECI	<p>În contextul Temelor intervențiilor la nivel preuniversitar, s-a urmărit măsurarea impactului net, respectiv a contribuției nete a intervenției la creșterea participării la educație și creșterea calității sistemului de educație, fiind selectate proiectele din apelul cel mai omogen și concentrat – Școală pentru Toți.</p> <p>Lista școlilor implicate în activități de creștere a participării școlare a fost realizată prin obținerea de informații de la beneficiari, respectiv în baza documentelor publicate pe site-urile proiectelor sau în comunicări publice online.</p> <p>Pe baza informațiilor colectate, a analizei portofoliului de proiecte, a experienței echipei de evaluare și a recomandărilor existente în literatura de specialitate, am elaborat grila de analiză a evaluabilității impactului net prin CIE pentru O.S vizate, pe baza a 4 criterii: (i) Independența unităților, (ii) Omogenitatea intervenției, (iii) Măsurabilitatea efectelor, (iv) Disponibilitatea datelor.</p> <p>S-au aplicat metode de evaluare contracfactuală a impactului bazate pe corelarea scorului de propensiune, pentru unitățile școlare care au beneficiat de intervenții pentru creșterea performanței școlare.</p> <p>Unitățile școlare din grupul de control și din grupul tratat au fost potrivite pe baza unui set de covariate legate de punctajele care permiteau calificarea în Școală pentru Toți.</p>
Analiza PEST și a factorilor de influență	Utilizată pentru a surprinde și sintetiza o serie de elemente cheie din cadrul analizelor formulate pentru a răspunde întrebărilor de evaluare.
Tehnici vizuale	Au fost realizate două hărți în GIS pentru a prezenta nivelul de acoperire teritorială a proiectelor implementate prin O.S. vizate în cadrul DMI 2.2

158. În cadrul cercetării documentare au fost analizate documente privind cadrul strategic, legislativ și instituțional, european și național privind specificul intervențiilor vizate, documente – cheie de politică sectorială și cele cu caracter strategic, documente de programare (POSDRU, Documentul Cadru de Implementare, Rapoartele Anuale de Implementare, Rapoartele de Evaluare Intermediară, etc.), date administrative privind proiectele finanțate (AW, fonduri-ue.ro, etc.), date privind contextul intervențiilor, preluate din baze de date statistice și rapoarte de monitorizare și evaluare, planuri, strategii aferente domeniului, alte baze de date și surse de date statistice relevante (INS, Eurostat, SIIR), precum și surse de date la nivel local/regional; literatura de specialitate (studii, analize etc.) și alte documente identificate pe parcursul evaluării așa cum sunt prezentate în secțiunea referitoare la sursele de date.

159. Pentru a formula un răspuns la ÎE 1 - „Care este progresul în sectorul DMI-ului?” s-a efectuat o analiză la nivel

sectorial pentru a descrie efecte brute ale intervenției, respectiv evoluția indicatorilor care reflectă efectele intervențiilor prin DMI 2.2, în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, cum sunt rata abandonului școlar, rata participării la educație, resursele umane din sistemul educațional, etc. Alte variabile relevante, au fost identificate pe parcursul evaluării prin interacțiunea cu factorii interesați.

- 160.** Pentru a răspunde **ÎE 2 „În ce măsură progresul observat este atribuit POSDRU?”**, care se referă la efectul net sau impactul intervențiilor finanțate prin DMI 2.2 asupra incluziunii în educație, a fost analizat gradul de realizare a indicatorilor de program, precum și o serie de indicatori secundari la nivelul entităților care au implementat proiecte, dar și la nivelul școlilor pentru care au fost solicitate date de la MEN. Alte variabile relevante, identificate prin interacțiunea cu factorii interesați au fost adăugate pe parcursul evaluării. Evaluarea contrafactuală de impact a fost principala metodă de analiză utilizată pentru a răspunde la această întrebare de evaluare, rezultatele fiind triangulate cu cele din sondaj și metodele calitative de consultare.
- 161.** Pentru a identifica alte efecte, de natură pozitivă sau negativă, care nu au fost intenționate în momentul programării, dar care s-au produs pe parcursul implementării POSDRU DMI 2.2, cu consecințe atât asupra grupurilor țintă, cât și cu impact asupra sectorului vizat și a răspunde **ÎE 3 „În ce măsură există și alte efecte, pozitive sau negative?”** au fost utilizate interviurile, inclusiv cele de profunzime pentru realizarea studiilor de caz, a focus-grupurilor/atelierelor de lucru, sondajului. Evaluarea a pornit de la ipoteza că intervențiile finanțate au produs și alte efecte decât cele anticipate, fie pozitive, fie negative. Cunoașterea acestora este importantă pentru intervențiile viitoare similare, pentru stabilirea unor condiții/măsuri de potențare sau inhibare, după caz.
- 162.** **ÎE 4 „În ce măsură efectul depășește granița zonei sau a sectorului sau afectează alte grupuri, nevizate de intervenție?”** analizează propagarea efectelor asupra altor grupuri țintă sau în afara ariei vizate în momentul programării intervențiilor, factorii interesați ajutând la stabilirea modului de manifestare și a intensității de propagare. Ipoteza de la care s-a pornit în cercetare a fost aceea că intervențiile au produs schimbări pozitive în rândul grupului țintă, au generat efecte pozitive în comunitate, au inspirat sau mobilizat alte entități și/sau persoane pentru a contribui la creșterea gradului de ocupare în rândul persoanelor vulnerabile și a sprijini participarea la formare a acestora. Evaluarea a adus în prim plan exemple de astfel de efecte din afara zonei vizate, culese pe parcursul interviurilor, focus-grupurilor/atelierelor de lucru și realizării studiilor de caz, precum și cu ajutorul sondajului în rândul beneficiarilor de finanțare.
- 163.** Pentru a formula răspunsul la **ÎE5 „În ce măsură sunt efectele durabile pe o perioadă mai lungă de timp?”**, a fost analizată măsura în care realizările sunt / au fost funcționale după finalizarea proiectelor, care sunt efectele care se manifestă / s-au manifestat după acest moment și care sunt condițiile în care rezultatele și efectele produse în urma intervențiilor sunt sustenabile, plecând tocmai de la ipoteza că prin proiectele finanțate prin DMI 2.2 au fost prevăzute măsuri pentru ca efectele să fie durabile dincolo de momentul intervenției. Răspunsurile au fost formulate pe baza informațiilor culese de la factorii interesați, pe parcursul interviurilor și focus-grupurilor / atelierelor de lucru, precum și prin sondaj în rândul beneficiarilor de finanțare. Nu a putut fi analizată situația ocupațională a participanților la program după finalizarea intervențiilor, deoarece datele disponibile privind populația școlară nu poate să ofere informații privind parcursul elevilor în sistemul de educație pe perioada analizată retrospectiv la 5-10 ani de la finalizarea intervențiilor. O analiză cantitativă de acest fel trebuie pregătită pentru colectarea datelor încă din perioada de implementare a intervențiilor.
- 164.** **ÎE6 „Ce mecanisme facilitează efectele? Care sunt caracteristicile cheie contextuale pentru aceste mecanisme?”** se referă la factorii externi (contextuali, externi programului / proiectelor) și la cei interni, (specifci programului / proiectelor), care au influențat derularea proiectelor și obținerea impactului așteptat, fie în sens negativ, fie în sens pozitiv, intensitatea acestora și consecințele acestor influențe. Influența a fost judecată prin prisma variației caracteristicilor proiectelor (termene, indicatori, resurse etc.) și a variației caracteristicilor entităților în care sunt implementate proiectele. Evaluarea a pornit de la ipoteza care presupune că mecanismele de implementare a programului și proiectelor au fost adecvate pentru a produce rezultate durabile. Ca în cazul tuturor întrebărilor de evaluare, au fost formulate recomandări pentru îmbunătățirea aspectelor problematice. Pentru evaluarea mecanismelor au fost triangulate informațiile colectate prin toate metodele, din analiza documentară și de la factorii interesați.
- 165.** **ÎE7 „În ce măsură sunt justificate costurile implicate, având în vedere schimbările/efectele/rezultatele înregistrate?”** se referă la eficiența implementării DMI raportată la costul rezultatelor și efectelor acestuia.

Evaluarea a fost realizată pe tipuri de indicatori și tipuri de cheltuieli, pe tipuri de proiecte/intervenții, în special prin analizarea în profunzime a studiilor de caz, dar și cu ajutorul datelor din AW/SMIS, în măsura în care acestea au fost disponibile. Ipoteza formulată pentru această întrebare este cea în care costurile intervențiilor sunt justificate față de efectele produse.

- 166. ÎE8 „Dacă și în ce măsură lucrurile ar fi putut fi făcute mai bine?”** pornește de la ipoteza că experiența implementării oferă idei și soluții pentru îmbunătățirea intervențiilor viitoare și astfel evaluarea va putea prezenta exemple de bune practici, fie proiecte, fie acțiuni cu rezultate bune, fie contextele în care efectele sunt potențate. De asemenea, sunt prezentate lecții învățate, care să fie utile în implementarea intervențiilor din actuala și viitoare perioadă de programare.
- 167.** Pentru standardizarea aprecierii cu privire la validarea prin metode cantitative și calitative a ipotezelor formulate s-a folosit următoarea clasificare:
- Ipoteză invalidată, dacă cercetarea nu oferă argumente pentru validarea ipotezei sau oferă argumente care conduc la contrazicerea enunțului din ipoteză.
  - Ipoteză validată parțial, dacă cercetarea oferă argumente doar pentru anumite variabile, dacă există limitări semnificative ale grupului țintă pentru care se dovedește impactul sau dacă efectele s-au produs doar în anumite condiții și situații.
  - Ipoteză validată, dacă cercetarea oferă argumente pentru toate variabilele de impact sau oferă argumente multiple pentru validarea ipotezei respective.

3.5. Limitări metodologice

- 168.** Pe parcursul evaluării, s-au manifestat constrângeri semnificative privind disponibilitatea, accesibilitatea și calitatea datelor. Acest lucru a impus adaptarea metodologiei de colectare și analiză a datelor, așa cum se explică în continuare.
- 169.** **La nivelul sistemului de educație** sunt puține date disponibile în format deschis, iar rapoartele realizate de MEN nu au aceeași structură de la un an la altul pe întreaga perioadă de analiză. Aceste constrângeri au impus o muncă suplimentară de colectare și procesare a datelor, fără a afecta însă rezultatele analizei progresului înregistrat la nivelul sistemului de educație (ÎE1).
- 170.** Datele privind unitățile de învățământ, elevii, procesele și rezultatele la nivel de unități și participanți la educație sunt parțial disponibile și accesibile. Astfel:
- (1) Datele nu sunt integrate într-un unic sistem de raportare, necesitând un efort de extragere și potrivire a datelor din baze de date diferite.
  - (2) Datele privind performanța școlară a elevilor sunt disponibile începând cu 2014, făcând imposibilă o comparație înainte-după tratament.
  - (3) Rezultatele la examenele naționale au fost disponibile doar pentru examenul de Bacalaureat și a Evaluării Naționale la clasa a VIII-a, nefiind disponibile pentru clasele a II-a, a IV-a și a VI-a. Din acest motiv, analiza efectului intervenției asupra performanței școlare s-a limitat la nivelul claselor a VIII-a și a XII-a. Evaluarea impactului intervenției s-a făcut la nivel de unitate de învățământ beneficiară, nefiind posibilă urmărirea parcursului elevilor beneficiari ai intervenției în cadrul sistemului de educație și/sau după absolvire.
  - (4) Cu toate că MEN colectează datele privind rata abandonului școlar, acestea nu au putut fi extrase pentru unitățile selectate pentru grupul tratat și netratat.
  - (5) Nu sunt colectate date privind profilul social al comunității, unității de învățământ și a elevului/studentilor pentru a putea include în analiză variabile de natură socială.
- 171.** Efectele altor programe, proiecte de sprijin nu au fost incluse în modelul statistic de analiză deoarece nu au fost identificate programe cu acțiuni omogene în grupul tratat ci doar proiecte specifice, de mică anvergură și neomogene.
- 172.** **Datele la nivel program**, privind outputurile și rezultatele sunt disponibile doar în format agregat și nu pe fiecare proiect, la nivel de proiect fiind disponibile doar țintele propuse la începutul proiectului. Aceasta a impus extragerea datelor din rapoartele finale ale proiectelor, pentru o selecție de proiecte.